

Liikenne- ja viestintäministeriö

sonja.toyryla@gov.fi

veikko.vauhkonen@gov.fi

kirjaamo.lvm@gov.fi

ETL VASTAUS LAUSUNTOPYYNTÖÖN: LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI KYBERTURVALLISUUSDIREKTIIVIN (NIS2-DIREKTIIVI) TÄYTÄNTÖÖNPANEMISEKSI

1. Yleiset huomiot NIS2-direktiivin tavoitteista ja tarkoituksesta

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) kiittää mahdollisuudesta lausua NIS2-direktiiviin liittyvään esitykseen. Direktiivi nähdään tärkeäksi välineeksi kansallisen ja jäsenvaltioiden kyberturvallisuuden sekä laajemmin varautumisen ja resilienssin kehittämisessä.

Direktiivin kansallinen valmistelu on edennyt ripeästi ja sen yhteydessä on kuultu sidosryhmiä. Kuulemismahdollisuuksista huolimatta on tärkeää varmistaa, että NIS2-direktiivin velvoitteiden piiriin kuuluvat toimijat tunnistetaan ja tavoitetaan vastuuviranomaisten toimenpitein, samalla kansallinen merkittävyys arvioiden.

Tulisi myös varmistaa, että NIS2-valvonnan piiriin kuuluvien, 3 artiklassa määriteltävillä, keskeisillä ja tärkeillä toimijoilla on riittävät perusteet sekä mahdollisuus tunnistaa raportointi- ja riskienhallintavelvoitteensa. Direktiivistä tulisi laati erillinen, riittävän tarkka ohjeistus niin viranomaisvastuullisille, kuin myös sen velvoitteiden piiriin kuuluville toimijoille. Ajantasaisen viestinnän rooli on oleellista.

2. Soveltamisalaa koskevat huomiot

Henkilömäärä ja liikevaihtorajaus tuo NIS2 direktiivin velvoitteiden piiriin merkittävän määrän elintarvikealan yrityksiä, joiden toiminnalla ei ole esimerkiksi kansallisen ruoantuotannon, turvallisuuden ja huoltovarmuuden osalta merkitystä. Koska elintarvikealaa säädellään jo laajasti, olisi tärkeää, että lisäsääntely huomioi kokonaiskuormitusta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Luvussa 2.2 soveltamisala, on todettu, että CER-direktiivissä kriittiseksi määritellyt toimijat kuuluvat NIS2 velvoitteiden piiriin. Onko kansallisessa valmistelussa huomioitu CER direktiivin kriittisyysmäärittelyn keskeneräisyys?

Aiheuttaako CER-direktiivin keskeneräisyys tilanteen, jossa osa velvoitteiden piiriin kuuluvilla yrityksillä ei ole riittäviä perusteita tunnistaa itseään soveltamisalaan kuuluvaksi.

Yrityksillä on oltava mahdollisuus tunnistaa soveltamisalaan liittyvä kriittisyysmäärittely (CER/NIS2) ja sen vaikutukset siihen, että yrityksiä, jotka eivät tällä hetkellä kuulu

CER kriittisyys luokiteltuihin yrityksiin, voivat nousta CER valmistelun yhteydessä tähän kategoriaan ja samaan aikaan NIS2 täytäntöönpanoon. Tämä keskinäisriippuvuus ja vaikutukset elintarvikeyrityksiin on huomioitava myös lainvalmistelussa.

Pitäisikö NIS2 direktiivissä olla maininta soveltamisalaan kuuluvien toimijoiden muuttuvien tilanteiden hallinnasta, kuten luvussa 2.4 Toimijoiden rekisteri, on esitetty?

3. Riskienhallintavelvoitetta koskevat huomiot

Direktiivin velvoitteiden vaikutuksista on laadittu Insta oy:n toteuttama selvitys, johon osallistui noin 10 elintarvikealan yritystä. Elintarviketeollisuusyrityksiä suomessa on noin 1800. Selvitykseen osallistuneiden mukaan elintarvikealaan tulee kohdistumaan merkittäviä lisäkustannuksia velvoitteiden täyttämistä. Onko NIS2 vaatimuksien kohdentumista pohdittu niiden kansallisten kokonaisvaikutuksien näkökulmasta riittävästi? Lisätoimet, joita ei ole arvioitu riittävän tarkasti voivat aiheuttaa kohtuutonta kuormaa yrityksille, joiden rooli kokonaisturvallisuuden kannalta on olematon. Koska kotimainen elintarvikeala kamppailee samaan aikaan heikentyneen kannattavuuden kanssa, tulisi varmistua siitä, että direktiivin velvoitteet, kohdentuvat kansallisen toiminnan osalta oleellisiin toimijoihin.

Elintarviketeollisuuden osalta on nimetty vastuunviranomaiseksi Ruokavirasto. Miten varmistetaan, että Ruokavirastolla on tarvittavat metodit ja mahdollisuudet arvioida yritysten valmiudet ja suorituskyky riskienhallintavelvoitteiden täyttymisessä? Arvioidaanko velvoitteiden täytyminen jo olemassa olevien teollisten standardien, kaikille yhteisen lomakepohjan vai Ruokaviraston oman arviointimenetelmän kautta? Miten voidaan tukea yrityksiä, jotka eivät koe kykenevänsä täyttämään riskienhallintavelvoitetta? Lisäksi joillain elintarvikeyrityksillä voi olla kosketuspintaa useampaan NIS2 velvoitteen alla olevaan liiketoimintaan. Raportoivatko yritykset useammalle vai vain yhdelle viranomaisella ja miten varmistetaan, että toiminta on yhtenäistä?

ETL katsoo, että riskienhallintavelvoitteen täytyminen pitää pystyä todentamaan mahdollisimman yksiselitteisellä, helposti toteutettavalla ja muiden alojen kanssa yhtenäisellä tavalla. On tärkeää, että yritysten jo nyt tekemä hyvä työ riskienhallinnassa ja sen dokumentoinnissa voidaan hyödyntää myös NIS2 velvoitteiden todentamisessa. Näin estetään päällekkäisten ja turhan työn tuomat rasitteet. Nämä kohdat tulee huomioida jo lain valmisteluvaiheessa.

Raportointivelvoitetta koskevat huomiot

Yritysten toiminta on usein keskinäisriippuvaista, miten NIS2 huomioi sellaisen tilanteet, joissa direktiivissä määritelty toimija ei pysty täyttämään raportointivelvoitteitaan (esimerkiksi aikavaatimukset), koska sen toimintaan vaikuttaa kolmas osapuoli, joka ei ole itse NIS2 direktiivissä määritelty toimija, eikä näin ollen ole velvollinen tuottamaan raportointiin tarvittavaa tietoa. Tilanne voi toistua muidenkin velvoitteiden täyttämisen yhteydessä.

Raportointiin liittyvät veloitteet tulee kuvata selkeästi niin, että tulkinvaraisuuden takia ei synny resurssien turhaa käyttöä, eikä myöskään seuraamusmaksukäytännön aktivoitumista.

4. Valvontaa koskevat huomiot

Yritysten toiminta on usein keskinäisriippuvaista, tulisiko NIS2-direktiivin huomioida sellainen tilanteet, joissa veloitteisiin kuuluvan toimijan kybertoimintaan vaikuttaa kolmas osapuoli, joka ei ole itse NIS2-direktiivissä määritelty toimija, mutta sen toiminta voi vaikuttaa yrityksen veloitteiden täyttämiseen?

5. Seuraamusmaksua koskevat huomiot

Suomessa on hyvä varautumiseen ja vapaaehtoiseen huoltovarmuustoimintaan perustuva kulttuuri ja sitä tukeva rakenne. ETL katsoo, että NIS2 ja siihen liittyvät seuraamusmaksut eivät saa romuttaa näitä hyviä käytäntöjä.

Seuraamusmaksujen tulisi olla suhteutettuna niihin vaikutuksiin, joita veloitteiden täyttämättä jättäminen aiheuttaa kansallisesti. NIS2-veloitteiden aiheuttamien lisäkustannuksien ja seuraamusmaksujen yhteisvaikutus voi olla negatiivisempi, kuin direktiivillä tavoitellut hyödyt. Esitettyjen seuraamusmaksujen lankeaminen osalle elintarvikealan yrityksistä voi aiheuttaa liiketoiminnan päättymisen. Tällaisia tilanteita voisi syntyä, vaikka yrityksen kybertoimintaan liittyvien varautumistoimenpiteiden heikko taso ei uhkaa suomalaisen yhteiskunnan toimintaa millään tavalla.

6. CSIRT-yksikön tehtäviä koskevat huomiot

Ohjeistuksessa on kerrottava selkeästi missä tilanteissa elintarviketeollisuusyrityksen kuuluu raportoida Ruokavirastolle ja missä tapauksessa Kyberturvallisuuskeskukselle. Lisäksi raportointikäytänteiden tulee olla yhdenmukaisia, jotta itse raportointityö on yritykselle mahdollisimman selkeää ja yksinkertaista.

7. Tiedonhallintalakia ja täytäntöönpanoa julkishallinnossa koskevat huomiot

Ei kommentteja.

8. Verkkotunnusvälittäjiä koskevat huomiot

Ei kommentteja.

9. Kumottavaksi ehdotettuja säännöksiä koskevat huomiot

Ei kommentteja.

10. Vaikutustenarviointia koskevat huomiot

ETL on lausunut lain taloudellisista vaikutuksista kohdassa 2, 3 ja 5.

11. Muut huomiot ja avoin palaute esityksestä

Ei kommentteja.

Kunnioitavasti

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO RY

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Mikko Käkelä', written in a cursive style.

Mikko Käkelä
toimitusjohtaja